

دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده علوم اجتماعی
گروه مطالعات زنان
(پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد)

عنوان طرح:

اثر اشتغال زنان بر میزان رضایت مردان از زندگی زناشویی در کرمانشاه

استاد راهنما:

آقای دکتر حسینی

استاد مشاور:

خانم دکتر جارالهی

پژوهشگر:

خالد کریمی

تابستان ۱۳۹۰

تقدیر و تشکر

سپاس خداوند یکتا را که بندگان شکر نعمتش را به جای نتوانند آورد.

اکنون که به لطف و عنایت خداوند متعال توانستم پژوهش حاضر را به سرانجام برسانم، بر خود لازم می‌دانم که از راهنمایی‌ها و مساعدت‌های اساتید و دوستان و سروران گرامی که بنده را در طول این دوره به هر نحوی در انجام این کار یاری نمودند، تشکر و قدردانی کنم.

از استاد راهنمای بزرگوار آقای **دکتر حسینی** که بنده را در طول این دوره مورد لطف و محبت

خود قرار دادند و رهگشای مسائل علمی بودند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم. از استادگرامی خانم

دکتر **جاراللهی** که مشاوره‌پایان‌نامه را بر عهده داشتند و همچنین از استاد محترم آقای **دکتر**

زاهدی اصل که داوری پایان‌نامه را متقبل شدند، و سایر اساتید بزرگوار گروه، کمال تشکر را دارم.

از مسئولین محترم آموزش و پرورش نواحی سه گانه شهر کرمانشاه و دبیران گرامی و مدیران محترم مدارس به خاطر مساعدت‌هایشان در امر انجام بخشی از کارهای پایان‌نامه سپاسگزارم.

در پایان از مادر بزرگوارم که دعای خیرشان در تمام مراحل زندگی راه‌گشای مشکلات بوده سپاسگزارم.

خالد کریمی

فهرست مطالب

۱	فصل اول - کلیات
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- طرح مساله
۵	۱-۳- اهداف تحقیق
۵	۱-۳-۱- هدف کلی
۵	۱-۳-۲- اهداف اختصاصی
۶	۴-۱- ضرورت تحقیق
۷	۵-۱- اهمیت تحقیق
۷	۵-۱-۱- اهمیت نظری
۸	۵-۲- اهمیت کاربردی
۹	فصل دوم - پیشینه نظری و ادبیات پژوهش
۱۰	۱-۲- تاریخچه موضوع
۱۰	۲-۲- تاریخچه اشتغال زن
۱۳	۲-۳- رضامندی زناشویی
۱۵	۲-۴- عوامل موثر بر رضایت زناشویی
۱۵	۲-۴-۱- طول مدت ازدواج
۱۷	۲-۴-۲- وضعیت اقتصادی
۲۰	۲-۴-۳- فرزندان
۲۳	۲-۴-۴- عوامل شناختی
۲۴	۲-۴-۵- مسایل دینی و اعتقادات مذهبی
۲۶	۲-۴-۶- سن ازدواج
۲۷	۲-۴-۷- تحصیلات
۲۹	۲-۴-۸- همکاری
۳۰	۲-۴-۹- درک و تفاهم همسر
۳۲	۲-۴-۱۱- مسائل جنسی
۳۳	۲-۴-۱۲- خویشاوندان
۳۴	۲-۵- نظریه ها
۳۴	۲-۵-۱- نظریه های جامعه شناسی
۳۴	۱-۲-۵-۱- نظریه شبکه: الیزابت بات
۳۵	۲-۵-۱-۲- نظریه خانواده « دوگانه شغلی »
۳۷	۳-۵-۱-۲- نظریه نقش اقتصادی: لمانسیه

۳۸	۲-۵-۱-۴- نظریه اقتصادی: گری بکر
۴۰	۲-۵-۱-۵- رضامندی زوجین از دیدگاه نظریه چرخه زندگی
۴۳	۲-۵-۱-۶- نظریه خانواده متقارن: ویلموت و یانگ
۴۴	۲-۵-۱-۷- نظر فمینیستها راجع به اشتغال زن و تأثیر آن در خانواده
۴۸	۲-۵-۱-۸- نظریه گود «ازدواج به عنوان مبادله اقتصادی- سیاسی- فرهنگی»
۵۱	۲-۵-۱-۹- نظریه هاروف «پایداری ازدواج و مدل های آن»
۵۲	۲-۵-۱-۱۰- نظریه سیستمی
۵۴	۲-۵-۱-۱۱- نظریه مبادله اجتماعی نای
۵۷	۲-۵-۱-۱۲- نظریه ی نهادی
۵۷	۲-۵-۱-۱۳- نظریه منابع
۵۸	۲-۵-۱-۱۴- نظریه ی اثرات متعامل
۵۹	۲-۶- نظریه های روان شناسی اجتماعی
۶۰	۲-۶-۱- نظریه بارن و برن « شباهت و شباهت فرضی، شخصیت و رابطه جنسی »
۶۰	۲-۶-۲- نظریه پرو و هاچوارتر « اشتغال زنان »
۶۱	۲-۶-۳- نظریه دلبستگی: جان باولبی
۶۶	۲-۶-۴- رویکرد شناختی
۶۷	۲-۶-۵- نظریه لیوایز و اسپانر
۶۸	۲-۶-۶- نظریه یادگیری اجتماعی
۶۸	۲-۶-۷- الگوی مینوچین
۶۹	۲-۷- پیشینه پژوهشی
۶۹	۲-۷-۱- پیشینه پژوهشهای خارجی
۷۱	۲-۷-۲- پژوهشهای داخلی
۷۵	۸-۲- چارچوب نظری
۷۶	۹-۲- فرضیه های تحقیق
۷۷	فصل سوم - روش شناسی
۷۸	۳-۱- مقدمه
۷۸	۳-۲- روش تحقیق
۷۸	۳-۳- تعیین و تعریف جامعه آماری
۷۹	۳-۴- نحوه نمونه گیری
۷۹	۳-۵- ابزار جمع آوری اطلاعات
۸۰	۳-۵-۱- پرسش نامه انریچ

۸۰	۱-۱-۳-۵- مقیاسهای پرسشنامه انریچ
۸۲	۲-۱-۳-۵- روش ارائه و نمره گذاری پرسشنامه
۸۳	۶-۳- پایایی و اعتبار وسایل اندازه گیری
۸۳	۱-۳-۶- پایایی
۸۳	۲-۳-۶- روایی
۸۳	۷-۳- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۸۴	۸-۳- تعریف نظری و عملیاتی متغیرها و تعیین سطح اندازه گیری آنها
۸۴	۱-۳-۸- تعریف نظری
۸۵	۲-۳-۸- تعریف عملیاتی
۸۷	فصل چهارم - تحلیل داده ها
۸۸	۱-۴- مقدمه
۸۸	۲-۴- داده های توصیفی
۹۴	۳-۴- آزمون فرضیه ها
۱۰۱	فصل پنجم - خلاصه، نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۰۲	۱-۵- خلاصه فصول
۱۰۴	۲-۵- بحث و تفسیر یافته ها و نتیجه گیری
۱۱۰	۳-۵- پیشنهادها
۱۱۰	۱-۳-۵- پیشنهاد های پژوهشی
۱۱۰	۲-۳-۵- پیشنهاد های کاربردی
۱۱۱	۴-۵- مشکلات تحقیق
۱۱۲	پیوستها
۱۱۳	۱- پرسشنامه
۱۱۴	۲- منابع و مأخذ

فهرست جداول و نمودارها

- جدول شماره ۱. توزیع فراوانی و درصدی مردان مورد بررسی بر حسب سطح تحصیلات آنها ۸۸
- جدول شماره ۲. فراوانی میزان سابقه کارمردان مورد بررسی دارای زن شاغل و غیر شاغل ۹۱
- جدول شماره ۳. فراوانی میزان سن ازدواج در گروه نمونه آماری دبیران مرد دارای زن شاغل و غیر شاغل در نواحی ۳ گانه آموزش پرورش کرمانشاه ۹۲
- جدول شماره ۴. فراوانی میزان فاصله سنی بین زوجین در گروه نمونه آماری دبیران مرد دارای زن شاغل و غیر شاغل در نواحی ۳ گانه آموزش پرورش کرمانشاه ۹۳
- جدول شماره ۵. نتایج توصیفی آزمون کای اسکویر برای بررسی تفاوت میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد مورد بررسی دارای زناشاغل و غیر شاغل ۹۴
- جدول شماره ۶. نتایج تحلیل آزمون کای اسکویر برای بررسی تفاوت میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد مورد بررسی دارای زناشاغل و غیر شاغل ۹۵
- جدول شماره ۷. نتایج توصیفی آزمون کای اسکویر برای بررسی تاثیر سطح تحصیلات مردان در میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد مورد بررسی دارای زن شاغل و غیر شاغل ۹۶
- جدول شماره ۸. نتایج تحلیل آزمون کای اسکویر برای بررسی تاثیر سطح تحصیلات مردان در میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد مورد بررسی دارای زن شاغل و غیر شاغل ۹۶
- جدول شماره ۹. نتایج تحلیل آزمون لاندا برای بررسی تاثیر سابقه کاری مردان در میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد مورد بررسی دارای زن شاغل و غیر شاغل ۹۷
- جدول شماره ۱۰. نتایج تحلیل آزمون لاندا برای بررسی تاثیر سن ازدواج مردان در میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد مورد بررسی دارای زن شاغل و غیر شاغل ۹۸
- جدول شماره ۱۱. نتایج تحلیل آزمون لاندا برای بررسی تاثیر فاصله سنی زوجین در میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد مورد بررسی دارای زن شاغل و غیر شاغل ۹۹
- جدول شماره ۱۲. نتایج تحلیل آزمون لاندا برای بررسی تاثیر فاصله سنی زوجین در میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد مورد بررسی دارای زن شاغل و غیر شاغل ۱۰۰
- نمودار شماره ۱. سطح تحصیلات مردان مورد بررسی برای گروه دارای زن غیر شاغل ۸۹
- نمودار شماره ۲. سطح تحصیلات مردان مورد بررسی برای گروه دارای زن شاغل ۹۰

چکیده

نام خانوادگی دانشجو: کریمی

نام: خالد

عنوان: تاثیر اشتغال زنان بر میزان رضامندی مردان

استاد راهنما:

استاد مشاور:

درجه تحصیلی: کارشناسی ارشد

رشته: مطالعات زنان گرایش:

محل تحصیل: دانشگاه علامه طباطبایی

دانشکده: علوم اجتماعی

تاریخ فارغ التحصیلی:

تعداد صفحه:

کلید واژه ها: رضامندی زناشویی ، اشتغال ، زنان

هدف: هدف از این پژوهش بررسی تاثیر اشتغال زنان بر میزان رضامندی زناشویی مردان و مقایسه آن با میزان رضایت زناشویی مردان دارای همسران غیر شاغل و پیش بینی رضامندی زناشویی مردان با توجه به اشتغال یا عدم اشتغال زنان می باشد که در کنار این می تواند تاثیر عواملی چون میزان تحصیلات مردان دارای زنان شاغل و غیر شاغل و تاثیر آن بر میزان رضامندی زناشویی و نیز عواملی مانند سن ازدواج ، فاصله سنی زوجین و تجارب کاری مردان را نیز اشاره کرد.

روش: تحقیق حاضر به طور کلی از نوع تحقیق تبیینی است که با روش پیمایشی و به شیوه علی-مقایسه ای انجام می شود. از بین روشهای توصیفی این تحقیق از نوع علی مقایسه ای است. پژوهشگر در این پژوهش به دنبال بررسی روابط متغیر مستقل وضعیت اشتغال زنان با متغیر وابسته رضامندی مردان از زندگی زناشویی می باشد. در بخش اسنادی به مطالعه و بررسی پژوهش های پیشین و جمع آوری و فیش برداری مطالب مرتبط با پژوهش پرداخته شده است.

نتایج: تحقیق نشان داد که اشتغال زنان بر میزان رضامندی زناشویی دبیران مرد تاثیر دارد یا بعبارتی میزان رضامندی زناشویی در دبیران مرد دارای زنان شاغل با دبیران دارای زنان غیر شاغل تفاوت دارد. و در بین دبیران دارای زنان شاغل و دبیران دارای زنان غیر شاغل در میزان تحصیلات شان تفاوت وجود دارد. و نیز بین تجربه کاری دبیران مرد با رضامندی زناشویی آنها ارتباط وجود دارد و بین رضامندی زناشویی و سن ازدواج در دبیران مرد رابطه معنی دار وجود دارد و ارتباط بین رضامندی زناشویی با فاصله سنی بین زوجین معنی دار می باشد و بین رضامندی زناشویی مردان با تحصیلات آنها رابطه وجود دارد.

فصل اول

کلیات

خانواده از نخستین نظام های عمومی و جهانی است که برای رفع نیازمندی های حیاتی و عاطفی انسان و بقای جامعه ضرورت تام دارد و از همه ی نهادهای اجتماعی طبیعی تر است. خانواده چیزی بیش از مجموعه افرادی است که در یک فضای مادی و روانی خاص به سر می برند و یک نظام اجتماعی و طبیعی است که ویژگی های خاص خود را دارد (ساروخانی، ۱۳۷۵، ص ۷۴). همچنین ازدواج یکی از مسایل مهم و اساسی حیات بشر و جامعه بشری در طول تاریخ بوده و می باشد و نه تنها مورد بحث ادیان و مذاهب بلکه مورد بحث جامعه شناسی، حقوق و روان شناسی نیز بوده است. در این میان هر رشته ای به تناسب و بر اساس درک و جهان بینی خاص خود و نیز بر مبنای نوع و تلقی خویش از ازدواج در این زمینه بحث کرده است. هر چند تا قبل از سال ۱۹۷۰ تحقیقات انجام گرفته در خصوص خانواده، حول محور طلاق و اثرات روانی و اجتماعی آن بر روی اعضای خانواده بوده است، اما از شروع تحقیقات در مورد علل نارضامندی از زناشویی، به عامل شخصیت، نگرشها و طرز تفکر توجه خاصی شده است (فراست، ۱۳۸۱، ص ۳۲).

وجود یک جامعه سالم، وابسته به تشکیل خانواده های پایدار، پویا و با نشاط است. یکی از شرایط محیط ایمنی بخش، وجود یک خانواده مستحکم، گرم، صمیمی و دارای احترام متقابل است، به گونه ای که راحتی و آسایش همسران و اعضای خانواده را در پی داشته باشد. خانواده نخستین و منحصر به فردترین نهاد اجتماعی است که سلامت و موفقیت یک جامعه را مرهون سلامت و رضامندی اعضای آن از هم دانسته اند، چرا که تأثیر هیچ یک از افراد جامعه و هیچ رابطه از روابط (مثبت و منفی) به اندازه آن از دوام، عمق و شدت برخوردار نمی باشد (گلدنبرگ^۱ و هربرت^۲، ۲۰۰۰). از طرف دیگر استواری و استحکام خانواده به ازدواج و رابطه زناشویی پایدار و بنیادین بستگی دارد؛ یعنی هر گونه تزلزل و سستی در رضامندی زناشویی و یا وجود یک ازدواج ناموفق علاوه بر آن که آرامش روانی زوجها را مختل می کند، بقا و تداوم خانواده را نیز در معرض تهدید قرار می دهد. نتیجه

^۱- Goldenberg

^۲- Herbert

طبیعی چنین وضعیتی، به احتمال زیاد کاهش نرخ امید به زندگی و کاهش عمر طبیعی زنان و شوهران و همچنین آسیب به بدنه اجتماع است (توچر^۱ و همکاران، ۱۹۹۶، ص ۹۵).

رضامندی زناشویی یکی از عوامل موثر در ثبات و پایداری خانواده‌ها و بهداشت روانی همسران و فرزندان است و نقش بسیار مهمی در کارایی فردی و اجتماعی افراد دارد به طوری که تحقیقات نشان داده‌اند که رضامندی از زندگی زناشویی بر سلامت روانی و جسمانی افراد تاثیر مهمی دارد و سلامت فیزیکی و عاطفی و بهداشت روانی افراد در گرو سلامت روابط زناشویی و تداوم و بقای ازدواج می‌باشد (فراست، ۱۳۸۱، ص ۲۱).

۲-۱- طرح مساله

خانواده یکی از مهمترین نهادهای اجتماعی است که بر پایه ازدواج قرار گرفته است و یکی از مراحل مهم در زندگی انسان به شمار می‌رود. نتایج مطالعات متعددی که در مورد ازدواج انجام شده بر اهمیت آن در سلامت جسمانی و روانشناختی تأکید کرده‌اند. در دهه‌های اخیر توجه بسیاری از پژوهشگران و متخصصان بالینی و خانواده به کیفیت روابط زناشویی، رضامندی زوجین و تأثیر آن در سلامت و بهداشت خانواده جلب شده است (فینچام^۲ و همکاران، ۱۹۹۹، ص ۴۲).

سازگاری زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع، احساس ناشی از خوشبختی و رضامندی از همدیگر دارند. سازگاری در ازدواج از طریق علاقه متقابل، مراقبت از یکدیگر، پذیرش، درک یکدیگر و ارضای نیازها ایجاد می‌شود (سین^۳ ها^۴ و ماکرچک^۴، ۱۹۹۰، ص ۶۳۷). لازمه سازگاری زناشویی انطباق سلیقه‌ها، شناخت صفات شخصیتی، ایجاد قواعد رفتاری و شکل‌گیری الگوهای مراددهای است. سازگاری زناشویی بر

^۱- Tucher

^۲- fincham

^۳- sinhas

^۴- murkerjec

بسیاری از ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد و در واقع سنگ زیر بنای عملکرد خوب خانواده است و نقش والدینی را تسهیل می‌کند (کامینگ^۱ و همکاران ۱۹۹۷، ص ۱۵). عمر زن و شوهر را طولانی می‌کند، باعث افزایش سلامتی، توسعه اقتصادی و رضامندی بیشتر از زندگی می‌شود. از سوی دیگر وجود ناسازگاری‌های زناشویی در روابط زن و شوهر علاوه بر ایجاد مشکل در موارد فوق باعث بروز اشکال در روابط اجتماعی، گرایش به انحرافات اجتماعی، اخلاقی و افول ارزش‌های فرهنگی در بین زوجین می‌شود (نیولن^۲، ۲۰۰۰).

رضامندی زناشویی و سازگاری همسران به منزله محور و کانون بنیاد خانواده، تحت تأثیر عوامل متعددی است که از آن جمله می‌توان به نقش عوامل اقتصادی، اجتماعی، روان شناختی، فرهنگی و غیره اشاره کرد. در کشورما اکثر تحقیقات بر پایه نظریات علوم اجتماعی و با تأکید بر متغیرهای کلان از جمله وضعیت اقتصادی، کاهش درآمد خانوار، چالش‌های فرهنگی و اجتماعی بوده است. تحقیقات روان شناختی نیز کمتر به مسائل اساسی مؤثر بر رضامندی زناشویی پرداخته اند (عبدا... زاده، ۱۳۸۲، ص ۳۶).

سلامت فیزیکی و عاطفی و بهداشت روانی افراد در جامعه درگرو سلامت روابط زناشویی و تداوم و بقای ازدواج می‌باشد. رضامندی یک فرد از زندگی زناشویی به منزله رضامندی وی از خانواده محسوب می‌شود و رضامندی از خانواده به مفهوم رضامندی از زندگی بوده و در نتیجه تسهیل در امر رشد و تعالی و پیشرفت مادی و معنوی جامعه خواهد شد.

بنابراین باتوجه به اهمیتی که روانشناسان، جامعه شناسان و حتی همه مذاهب به خانواده و ارتباط زناشویی موثر می‌دهند و اینکه تشکیل خانواده جایگاهی برای این رضامندی است این سوال به ذهن می‌رسد که چرا زوجین دچار نارضامندی می‌شوند و چه علل و عواملی میتواند بر رضامندی آنان تاثیرگذارد.

¹ - cumming

² - niolon

در عصر حاضر مشکلات اقتصادی خانواده ها و بالا رفتن سطح آگاهی عمومی و نیز بالارفتن تحصیلات زنان باعث شده است که آنها به عنوان نیروی کار در انواع مشاغل به فعالیت های گوناگون مشغول شوند در این میان می توان تاثیر این اشتغال را بر میزان رضامندی مندی زناشویی و نیز تاثیر آن را بر فرزندان و نوع تربیت آنها بیان کرد .

با توجه به موارد عنوان شده، پژوهش حاضر در صدد پاسخگویی به این سوال است که وضعیت اشتغال زنان بر میزان رضامندی مردان از زندگی زناشویی در شهر کرمانشاه چه تاثیری دارد؟

۱-۳-۱- اهداف تحقیق

۱-۳-۱-۱- هدف کلی

-بررسی و شناخت وضعیت اشتغال زنان بر میزان رضامندی زناشویی مردان دارای زن شاغل و مقایسه آن با میزان رضایت زناشویی مردان دارای همسر غیر شاغل.

۱-۳-۲- اهداف اختصاصی

- ۱) بررسی و شناخت رابطه رضامندی مردان دارای همسر شاغل از زندگی زناشویی با سطح تحصیلات آنها.
- ۲) بررسی و شناخت رابطه رضامندی مردان دارای همسر شاغل از زندگی زناشویی با توجه به فاصله سنی زوجین.
- ۳) بررسی و شناخت رابطه رضامندی مردان دارای همسر شاغل از زندگی زناشویی با توجه به سابقه کاری.
- ۴) بررسی و شناخت رابطه رضامندی مردان دارای همسر شاغل از زندگی زناشویی با توجه به سن ازدواج مردان.
- ۵) بررسی و شناخت رابطه رضامندی مردان دارای همسر شاغل از زندگی زناشویی با توجه به سن ازدواج زنان.

۱-۴- ضرورت تحقیق

در مورد رضامندی زناشویی و نیز وضعیت اشتغال هریک از زوجین و بویژه زنان تحقیقات مختلفی انجام شده است و هریک نتایج متفاوتی بیان نموده اند. با نگاه اجمالی می توان فهمید که عواملی از جمله سطح تحصیلات زوجین و سطح درآمد آنها و فاصله سنی بین زوجین و نوع خانواده ها تاثیر به سزایی در میزان رضامندی زناشویی داشته است و لذا با توجه به نتایج تحقیقاتی که در کشورهای مختلف و بر روی گروههای مختلف جامعه انجام شده است نتایج متفاوتی به دست آمده است. در اکثر این پژوهش ها تاکید بر روی وضعیت اشتغال زنان و تاثیر آن بر رضامندی زنان از زندگی زناشویی بوده است ولی ما در این پژوهش دنبال بررسی وضعیت اشتغال زنان بر روی رضامندی مردان از زندگی زناشویی می باشیم. در ایران تحقیقات مختلفی بر روی رضامندی زناشویی انجام شده است ولی این نوع تحقیقات کمتر به تاثیر اشتغال زنان و تاثیر آن بر رضامندی مردان پرداخته است و بیشتر تحقیقات به صورت بررسی متقسیم شغل فرد با رضامندی آن فرد بوده است و متغیرهای کنترلی که در این پژوهش اعمال می شود در آنها دیده نمی شود.

اکثر محققان در بررسی عوامل مؤثر بر رضامندی زناشویی ، به بررسی زوجها یی پرداخته اند که یا طلاق گرفته اند و یا در شرف طلاق گرفتن (جدایی) هستند ؛ بدین معنی که ملاک رضامندی زناشویی همسران را در کنار هم بودن (بدون توجه به کیفیت زندگی و مسائل زناشویی) در نظر گرفته اند. این مسأله در تحقیقات داخلی بسیار مشهود است ، این در حالی است که در کشور ما مسایل فرهنگی ، سنتی ، مذهبی و حتی قانونی باعث سختی طلاق شده است و به همین علت بسیاری از زوجها در خانواده های یزندگی می کنند که طلاق روانی بر آن حکمفرماست یعنی هیچگونه رابطه عاطفی و جسمانی بین زن و شوهر وجود ندارد و زندگی به صورت اجباری و حداقلی تعامل پیش می رود ؛ بنابراین « در طلاق روانی موضوع عشق ترک شده و هر دو زوج به دلیل گسستگی رابطه خود دچار واکنش سوگ می شوند » (کاپلانوسادوک، بنیامین و سادوک، ۱۳۶۸). از این رو ضروری است تاثیر اشتغال زنان بر رضامندی زناشویی زوجین مورد توجه قرار گیرد . چرا که با شناسایی این

عوامل میتوان میزان ازدواج های با خطر بالا را کاهش داد و بر رضامندی و شادکامی ازدواج های موفق افزود و از این طریق از پیامد های ناگوار نابسامانی های خانوادگی جلوگیری کرد. در شهر کرمانشاه تحقیقی با این عنوان یا عناوین مربوطه به این موضوع انجام نشده است و لذا این پژوهش اولین تلاش، در جهت شناسایی تاثیر وضعیت اشتغال زنان بر میزان رضامندی مردان از زندگی زناشویی می باشد.

۱-۵- اهمیت تحقیق

۱-۱-۵- اهمیت نظری

ازدواج و انتخاب همسر، ستون اصلی خانواده ها را شکل می دهد. بدون استواری خانواده، جامعه در وضعیت متزلزلی قرار خواهد داشت. از این جهت آشنایی با عواملی که باعث رضامندی زناشویی می شوند برای همه اقشاری که به استواری و بقای جامعه می اندیشند اقدامی ضروری و حیاتی است (کاظمی حقیقی، ۱۳۷۷). با انجام این تحقیق مخصوصا در کرمانشاه می تواند به عنوان آغازگر راهی برای انجام تحقیقات بیشتر با متغیرهای تاثیرگذار بر رضامندی زناشویی بیشتر برای پژوهشگران بود و همچنین پژوهشگران با مطالعه این تحقیق می توانند به یک دید کلی و اجمالی از وضعیت اشتغال زنان در میزان رضامندی مردان از زندگی زناشویی دست یابند و نیز تاثیر میزان تحصیلات در رضامندی آگاه شوند و و عدم توازن در اشتغال زن و مرد در حوزه هایی مثل آموزش و پرورش و تاثیر آن بر رضامندی زناشویی را به چالش بکشاند. انجام این تحقیق می تواند سر فصل پژوهشهای دیگر با این عنوان و بررسی سایر متغیر های کنترل در این رابطه هم در اداره آموزش و پرورش و هم ادارات و نهادهای دیگر باشد .

این پژوهش با اعمال دیدگاه روانشناسی اجتماعی در حوزه جامعه شناختی می تواند یک دیدگاه التقاطی از نظریات روانشناسی و جامعه شناسی ارائه دهد که یک جنبه کاربردی نیز برای سلامت و رفاه زندگی شاغلین

سازمانی داشته باشد. همچنین با بررسی آمارهای موجود در تحقیق در ارتباط با متغیر مستقل و متغیرهای کنترل میتوان در پوهشهای بعدی به پیش بینی های رضامندی مردان در زندگی زناشویی پرداخت. بر اساس چارچوب علمی پژوهش همچنین میتوان به انجام پژوهشهای دیگر با محور قرار دادن میزان رضامندی زنان شاغل و غیر شاغل از زندگی زناشویی در کرمانشاه و سایر شهرهای دیگر نیز پرداخت.

۲-۵-۱- اهمیت کاربردی

از آنجا که آمار طلاق در کل جهان در حال افزایش است و این افزایش تا حدی است که برخی از کشورها با بحران مواجه شده اند. به همین سبب در دهه گذشته، پژوهشگران بسیاری عوامل موثر در استحکام و رضامندی زناشویی را بررسی کردند. پس در حال حاضر، نگرانی عمده متخصصان مشاوره خانواده ازدواج می باشد که تغییرات تکنولوژی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و نیز تغییرات اجتماعی و نیز تغییرات در حوزه مذهب در تغییر کارکرد اولیه ازدواج نقش اساسی داشته است که عشق و محبت و صمیمیت بین زن و شوهر را شامل می شود.

تحقیقات مختلفی که در مورد وضعیت اشتغال، تحصیلات و سطح درآمد انجام شده است متاسفانه نتوانسته است کاربرد عملی برای گروههای مختلف جامعه داشته باشد ولی با انجام این پژوهش می توان یک روش کاربردی برای مردان دارای زن شاغل و نیز برای مردان دارای زن غیر شاغل درآورد تا بتوان از طریق آن عوامل تاثیر گذار منفی بر میزان رضامندی زناشویی را کاهش داد یا از بین برد. و همچنین انجام تحقیقات مشابه در سایر سازمانها و ادارات و انتشار نتایج آن در قالب پوسترهای و بروشورهای علمی می توان از وقوع پدیده طلاق و عدم رضامندی زناشویی جلوگیری کرد. و می توان این یافته های پژوهشی را در قالب دوره ها و آموزش های ضمن خدمت کارکنان گنجانند تا از طریق این دوره ها افراد، با عوامل تاثیر گذار بر میزان رضامندی خودشان از زندگی آشنا شوند و بتوانند متغیرهای تاثیر گذار بر آن را کنترل کنند. از سوی دیگر پرداختن به مسئله اشتغال زنان در این تحقیق و در تحقیقات دیگر و بررسی جنبه های اجتماعی - روانی آن خود تلاشی است در جهت ورود این مبحث به گفتمان (discourse) غالب علمی که میتواند سبب عطف نظر مسئولان جهت هموارسازی بستر فعالیتهای اقتصادی-اجتماعی زنان در محیطی سالم و پشتیبان تداوم خانواده گردد.

فصل دوم

پیشینه نظری

و ادبیات پژوهش

۱-۲- تاریخچه موضوع:

باتوجه به موضوع تحقیق که با عنوان بررسی تاثیر اشتغال زنان بر رضامندی زناشویی زوجین می باشد و در کنار این موضوع ما به علت اثر گذاری یا بالعکس اثرپذیری اشتغال بر میزان درآمد، تحصیلات و ... و نیز تاثیر عوامل اجتماعی و خانوادگی و فردی مثل فامیلی یا غیر فامیل بودن یا زمان سن ازدواج و نیز تاثیر عوامل دیگر در این فصل تمامی عوامل اثرگذار یا اثرپذیر از اشتغال را می آوریم تا بتوان پیشینه، مبانی نظری و یافته های تحقیقاتی مفصلی در مورد موضوع بدست داد.

۲-۲- تاریخچه اشتغال زن:

بررسی تاریخچه کار زنان ارتباطی پیچیده میان کار در خانه و کار در بازار را آشکار میکند در جوامع پیش صنعتی جدایی مشخصی میان کار و خانه وجود نداشت، تولید اقتصادی در کارخانه ها و ادارات و دیگر مراکز کار متمرکز نبود و بیشتر مردم در خانه و یا نزدیک به آن کار می کردند. از جدایی جنسیتی میان کار مولد و کار غیر مولد هم خبری نبود هر چند بعضی وظایف خاص مردان و برخی دیگر مختص زنان شمرده میشد ولی همه کارها ثر خدمت بقای خانواده بود. اما با انقلابات صنعتی سده نوزدهم کار مزدی از خانه جدا و به کارخانه ها و ادارات و امثال آن منتقل شد. مردان و زنان و حتی بچه ها (دست کم در طبقه کارگر) برای کار از خانه بیرون رفتند. تولید از مصرف جدا شد. کار مولد از کار غیر مولد (خانگی) فاصله گرفت و به مرور مردان با اولی و زنان با دومی تداومی شدند. زنان را از اشتغال کنار گذاشتند «طبیعی» دانسته شد که زن یا دست کم زن متأهل باید در خانه بماند و از فرزندانش مراقبت کند (اغلب فمینیستهای سده نوزدهم و اوایل سده بیستم این امر را پذیرفتند و بحث فقط در زمینه حق انتخاب بود، انتخاب میان شغل و ازدواج). چیزی که در سده نوزدهم موجب نگرانی شد نه مسئله لزوم اشتغال زنان بلکه ظهور زنان شاغل مزد بگیر در عرصه عمومی بود (کار زنان در قلمرو خانگی اصلاً به حساب نمی آمد).

این حضور با نظرات بسیار خصمانه روبرو بود و زنان شاغل، بویژه زنان متأهل و مادران، افرادی غیر طبیعی و غیر اخلاقی و والدینی سهل انگار به شمار می آمدند و ضمناً متهم می شدند که کار را از دست مردان در می آورند. اساس این ملاحظات را مرام روبه رشد زندگی خانگی تشکیل میداد که در فاصله سالهای ۱۷۸۰ تا ۱۸۳۰ در میان طبقه متوسط شکل گرفته و رفته رفته به تمام طبقات و هردو جنس مذکر و مؤنث سرایت می کرد. این مرام دنیا را به دو قلمرو جدا از هم تقسیم میکرد: خانگی و عمومی. مردان باید در قلمرو عمومی و سیاست به کسب درآمد و تأمین خانواده خود بپردازند و زنان باید خانه نشین قلمرو خانگی باشند، به شوهر و فرزندان برسند و به حمایت مالی شوهر تکیه کنند (دیویدوف و دیگران ۱۹۷۶ به نقل از: ابوت و والاس، ۱۳۸۰: ۱۷۵).

با پایان سده نوزدهم تبعیض شغلی زنان را به گستره کوچکی از مشاغل پست و کم درآمد محدود کرده بود. پایین بودن دستمزد زنان را میتوان تا حدودی چنین توجیه کرد که چون بسیاری از زنان پس از ازدواج دست از کار می کشیدند زنان شاغل در قیاس با مردان، جوان تر بوده اند. مردان غالباً زنان شاغل را بویژه متأهل ها را تهدیدی برای شغل و وجهه خود در مقام نان آور میدانستند و می گفتند که شمار کارهای مزدی محدود است و اگر قرار باشد زنان هم کار کنند بعضی از خانواده ها بدون درآمد می مانند. همچنین تصور میشد زنان عموماً سبب پایین آمدن سطح دستمزدها می شوند چون میتوانند با مزدی کمتر از مردان کار کنند. پس نتیجه می گرفتند که زنان را باید از کارهای مزدی کنار گذاشت یا به حرفه های پست و کم درآمد حرفه های زنان محدود کرد. البته زنان نیز ساکت و منفعل نمی ماندند و در همه سطوح به مبارزه برخاستند تا به حق مشارکت برابر با مردان در زمینه اشتغال دست یابند از جمله میتوان به مبارزه ایشان برای حق تحصیلات دانشگاهی و کسب مجوز طبابت اشاره کرد. زنان نیز اتحادیه های کارگری خود را تشکیل داده و علیه شرایط نامناسب کار خود مبارزه کردند. اما روی هم رفته مردان و اتحادیه های کارگری و دولت موفق شدند بازار کاری تفکیک شده ایجاد کنند و با پایان سده نوزدهم فصل زندگی

خانگی در میان مردان و زنان همه طبقات اجتماعی مقبولیت عام یافت. هرچند عده بسیار زیادی هرچند عده بسیار زیادی از زنان طی سالهای جنگ اول جهانی کار میکردند ولی پذیرفته بودند که با پایان جنگ باید اولویت کار را به مردان داد. بسیاری از کارفرماها از جمله بانک ها و دولت، مقررات منع ازدواج را به اجرا در آوردند، یعنی زنان میبایست در صورت ازدواج دست کار می کشیدند؛ این مقررات در مورد معلمان تا زمان تصویب قانون آموزش در سال ۱۹۴۴ همچنان رعایت میشد. از جنگ دوم جهانی به بعد شمار زنان شاغل به ویژه در میان متأهلها رو به افزایش بوده است. با این حال به رغم وضع قانون «دستمزد برابر و فرصتهای برابر» بازار کار تفکیک شده به جای خود باقی و مرام زندگی خانگی حکم فرماست (آبوت و والاس، ۱۳۸۵، ص ۱۷۷-۱۷۴).

بحث اشتغال زنان هرچند به عنوان یک نیروی کمکی - و اکنون به عنوان یک نیروی اصلی - به همراه مردان مطرح شد و تاثیر خوبی بر زندگی اقتصادی گذاشت ولی در عرصه اجتماعی موجب بروز پدیده های جدیدی در این میان شد که می توان بحث رضامندی زناشویی و تربیت فرزندان و نیز سطح تحصیلات زنان شد. ظهور سازمانهای مردم نهاد و تاثیر آنها بر چگونگی و نوع کار زنان باعث تشدید این پدیده ها شد.

در ایرن و خصوصا در کرمانشاه زنان از قدیم با توجه به نوع زندگی روستای و عشایری در عرصه اشتغال حضور جدی داشته اند و از نیروهای اصلی تولیدات کشاورزی و دامی بوده اند اما امروزه با توجه به معیارهای زندگی جدید شهری و اشتغال در سازمانهای مختلف دارای اثرات اجتماعی نوینی می باشد بخشی از اثرات مثل کمک اقتصادی و ورود به عرصه عمومی می تواند مثبت باشد ولی برخی دیگر مانند مخالفت مردان با اشتغال زنان و یا عدم شرایط لازم در این نوع شهرها برای ورود زنان به عرصه اشتغال می تواند منفی هم باشد.